

Posudek vedoucího bakalářské práce

Michal Beránek

Zaniklá vesnice Žák. K problematice raně novověkých sídelních forem

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK v Praze

Praha 2010

91 stran textu, 12 příloh

Zadání práce vycházelo z představy, že zaniklá vesnice v poloze Žák v Klánovickém lese patří k sídlištím opuštěným v 17. století. Lokalita s výjimečně dobře dochovanými terénními relikty, nadto velmi snadno dostupná, dosud kupodivu unikala jakémukoliv soustavnějšímu zájmu, a zadaná práce se tedy měla stát příspěvkem k poznávání raně novověkých sídelních forem.

Východisko k předložené bakalářské práci poskytla dokumentace terénních reliktnů soustředěných na poměrně rozsáhlé ploše 3,5 ha. Měřičskou část provedla zkušená dvojice geodetů Zv. Dragoun a J. Batulka, kteří vytvořili základ, jenž byl dále v detailu doplňován M. Beránkem. Výsledný elaborát doprovází slovní popis jednotlivých terénních reliktnů. Lze se jen radovat, že tento vysoce kvalifikovaný přístup, před 40 lety vytvořený a rozvíjený v tehdejší Archeologickém ústavu ČSAV, se dočkal dnes už stejně hodnotného pokračování v Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK. Z této nové kapitoly geodeticko-topografického průzkumu bychom už mohli jmenovat několik příkladů, dokumentace zaniklé vesnice v poloze Žák ovšem svým rozsahem a kvalitou zaujímá poměrně výjimečné místo. Měřičská dokumentace spolu se soustavným slovním popisem vytvářejí cenný základ k památkové ochraně lokality, která asi ještě dlouho bude už vzhledem k umístění v pražské příměstské krajině ohrožována roztodivnými podnikatelskými nápady. Zároveň samozřejmě vytváří jedinečné východisko k poznávání jinak nepřehledné zaniklé vesnice.

Ke vcelku rutinně zadaným kapitolám patřil i zájem o historický kontext studované lokality. Výsledek přinesl značné překvapení, bez většího váhání totiž můžeme zaniklou vesnici Žák vyškrtnout z našich seznamů, neboť relikty dochované v poloze Žák s velkou pravděpodobností souvisejí se vsí Hol (či Hole), doloženou poprvé k roku 1346 a v roce 1437 už pustou. Tento „krok stranou“ snad ještě zdůraznil naši dosavadní neschopnost archeologicky datovat dokumentované relikty. M. Beránek přesvědčivě ukazuje, že základní

princip prostorového uspořádání zaniklého Holu v mnohém odpovídá zaniklé Svídně. Ocitáme se ale v podobné situaci, jaká nastala po geodeticko-topografické dokumentaci Svídný. Předpokládáme totiž, že vesnice v dané podobě mohla vzniknout někdy v mladším středověku. Upřesnění lze očekávat jedině od archeologického odkryvu. I k němu by na zaniklé vesnici v poloze Žák mělo dojít. Velmi pravděpodobně by upřesnil naše stávající znalosti a ověřil dnešní hypotézy. Ani tady ale nelze mít přehnaná očekávání, koneckonců i u Svídný po několika letech odkryvů známe počátky tradice tamního osídlení, dobu vzniku té podoby vesnice, která se dočkala zániku, ale s průkaznou jistotou stanovit neumíme.

Rukopis Michala Beránka, *Zaniklá vesnice Žák. K problematice raně novověkých sídelních forem*, naprosto jednoznačně převyšuje nároky kladené na bakalářské práce. Doporučení k obhajobě lze proto vyslovit bez nejmenších pochyb.

V Praze, 18.6.2010

prof. Jan Klápště